

Legende de pot van Olen

Daar was te Olen een herberg waar men goed bier verkocht. Ook liet Keizer Karel, wanneer hij jaarlijks ter jacht kwam, nooit na er een pot te pakken. Hij hield te paard voor de deur stil, bestelde, en de vrouw kwam naar buiten met het schuimende gerstenat. Zij hield echter de pot bij het oor vast, zodat Keizer Karel moeite had hem aan te nemen.

"Vrouwke, tegen aanstaande jaar moet ge een pot kopen met twee oren, dat zal gemakkelijker zijn."

"Ja, meneer," zei de vrouw.

't Volgend jaar hield Keizer Karel weer aan de herberg stil. De vrouw kwam nu met een pot met twee oren, maar zij hield de twee oren in de handen, zodat Keizer Karel weer moeite had hem aan te nemen.

"Zo gaat het nog niet goed vrouwke. Ge zult er tegen aanstaande jaar een moeten kopen met drie oren. Dan zal 't wel beter gaan."

Het derde jaar, toen Keizer Karel weer aan de herberg stilhield, kwam de vrouw met een pot met drie oren. Zij hield hem weer met twee oren vast en wel zó dat het derde oor naar haar borst was gekeerd.

"Ja vrouwke," zei Keizer Karel, "'t zou al even moeilijk gaan als verleden jaar, indien ik niet wist dat er een derde oor was."

Onder de pot door greep hij het derde oor vast.

"Zie, zo is alles maar een weet", sprak hij.

En de herberg waar dit zoveel honderd jaar geleden gebeurd is, bestaat nog altijd te Olen. En de pot wordt er nog altijd bewaard. Ga er maar eens heen en ge zult uit de pot van Keizer Karel mogen drinken, zoals ik er eens uit gedronken heb.

Uit 'Van stroppe dragers en de pot van Olen'

Verhalen over Keizer Karel door Harlinda Lox

Dauidsfonds/Literair

Sprookjesdeskundige Harlinda Lox trachtte ook de oorsprong van onze legende te achterhalen:

"Over de oorsprong van dit spotvertelsel tast men in het duister. Ondubbelzinnige historische gegevens zijn er niet, maar wel iconografische. Op het schilderij boerendans van Pieter Bruegel de Oude (1525 - 1569) zien we een knaap, die de doedelzakspeler een pot met drie oren aanreikt. Ook op de boerenbruiloft is zo'n pot afgebeeld.

Het gebruik van de 'drie-oren-kan' werd in de 17de eeuw verplicht gemaakt. In artikel 30 van het Keurenboek van de Vrijheid van Mol, Balen en Dessel (1596 - 1631) staat: "Item is geordineerd dat alle brouwers, tappers, waarden en waardinnen zullen moeten hun bier uittappen en leveren met de gerechte metalen Bonse maat dezer voorgedij, te weten potten met drij oren naar oude costuimen. En zo de keurmeesters bevinden dat de maat te klein is of dat er potten zonder drij oren getapt worden, daar zal al het volk dit gelag los uit huis gaan zonder te betalen, tenzij de oren afgeslagen of gebroken waren en bovendien zal de tapper, waard of waardin verbeuren elke maal de pot met nog een gulden en tien stuivers."

De gebeurtenis wordt in de meeste varianten uit de Vlaamse populaire narratologie in Olen gelokaliseerd. Doorgaans wordt ook de naam van een welbepaalde herberg vernoemd, namelijk de afspanning 'De Zwarte Stier'. Nog steeds zijn er in Olen 3 'echte' potten te bewonderen. Naast 'De Zwarte Stier' gaat ook de herberg 'In de oude pot van Keizer Karel' er prat op zo'n pot in zijn bezit te hebben. Het derde exemplaar staat in de afspanning 'Sint-Sebastiaan' in Achter-Olen. Het staat historisch gezien niet echt vast of Keizer Karel daadwerkelijk in Olen geweest is. De zuster van Keizer Karel, Maria van Hongarije, was landvoogdes van de Nederlanden en verbleef veel op haar kasteel in Turnhout, oorspronkelijk een jachtslot. Het is dus niet uit te sluiten dat Keizer Karel, zelf een verwoed jager, af en toe aan een jachtpartij in de Kempen heeft deelgenomen. Bij zo'n gelegenheid zou hij dan in Olen terechtgekomen zijn."

Bron: Harlinda Lox